

บันทึกการประชุม
คณะอนุกรรมการตรวจร่างรัฐธรรมนูญ
ในคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญ
และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๖

วันศุกร์ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๕๐๒ ชั้น ๕ อาคารรัฐสภา ๓

อนุกรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมานิจ สุขสมจิตร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายเสริมเกียรติ วรรณิษฐ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายสุกรี เอื้ออนันต์	อนุกรรมการ
๔. นายทรง บัณฑิตนันท์	อนุกรรมการ
๕. นายวรรณชัย บุญบำรุง	อนุกรรมการ
๖. นายมหินทร์ สุรดิษฐ์	อนุกรรมการ
๗. นายสุพจน์ ไพบูลย์	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. รองศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
๒. รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา	(ลาการประชุม)
๓. นายจุมพล แดงสกุล	(ลาการประชุม)

เริ่มประชุมเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานคณะอนุกรรมการได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม (ไม่มี)

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติเลื่อนการรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๕ พฤษภาคม

๒๕๕๐

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาเรื่อง ตรวจร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานคณะกรรมการธิการ กล่าวต่อที่ประชุม ด้วยคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดประชุมคณะกรรมการในวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ในการนี้ เพื่อให้ภารกิจของคณะอนุกรรมการตรวจร่างรัฐธรรมนูญบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงขอให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จในการประชุมคราวนี้ และจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ พิจารณาในวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

คณะอนุกรรมการตรวจร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ครั้งที่ ๒ มีสาระสำคัญ ดังนี้

มาตรา ๓๐

มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

ที่ประชุมแสดงความเห็น เพื่อให้การคุ้มครองให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันตามกฎหมาย มีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงเห็นสมควรเพิ่มเติม “สภาพทางจิต” ในมาตรา ๓๐ วรรคสาม เพื่อให้ผู้ที่บกพร่องทางจิตได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

มติที่ประชุม

มีการแก้ไขดังนี้

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย สภาพทางจิต หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๖

มีการแก้ไข

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมิควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนานิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

ที่ประชุมแสดงความเห็น คำว่า “เสรีภาพ” มีความหมายชัดเจนอยู่แล้วว่า รัฐไม่สามารถไปจำกัดหรือบังคับเสรีภาพในการนับถือศาสนาได้ จึงเห็นว่าควรตัด คำว่า “บริบูรณ์” ออก และทิ้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิและเสรีภาพในมาตราอื่น

มติที่ประชุม

มีการแก้ไขดังนี้

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมิควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนานิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๔๐

มีการแก้ไข

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ท้าถึง และเสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องสิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย สิทธิในการได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ สิทธิในการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน สิทธิในการคัดค้านผู้

พิพากษาหรือตุลาการ สิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาหรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างยุติธรรมภายในระยะเวลาอันสมควร และเสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างรวดเร็ว และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์กับตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย จำเลย และพยานในคดี มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง ความช่วยเหลือ ค่าตอบแทน ค่าทนาย และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ

(๖) เด็ก เยาวชน สตรี คนพิการและทุพพลภาพ ย่อมได้รับความคุ้มครองในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม

ที่ประชุมแสดงความเห็น ตามมาตรา ๔๐ มีการใช้คำซ้ำซ้อนกัน อาทิ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งตอนต้นมีว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ” แล้ว และอนุมาตรา (๓) มีคำว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ” จึงเป็นการใช้ถ้อยคำที่ซ้ำซ้อนและฟุ่มเฟือย จึงเห็นสมควรตัดถ้อยคำที่ฟุ่มเฟือยออก และเพื่อให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย

นอกจากนี้ ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า กรณีตามอนุมาตรา (๖) ใช้คำว่า “คนพิการ” มาตรา ๕๓ ใช้คำว่า “บุคคลซึ่งพิการ” และมาตรา ๗๕ (๑) ใช้คำว่า “ผู้พิการ” จึงเห็นควรใช้ถ้อยคำให้เหมือนกัน

มติที่ประชุม มีการแก้ไขดังนี้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทัดถึง และเสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องสิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย สิทธิในการได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ สิทธิในการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน สิทธิในการคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ สิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาหรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างยุติธรรมภายในระยะเวลาอันสมควร และเสียค่าใช้จ่ายตามควรแก่กรณี

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี ย่อมมี สิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างรวดเร็ว และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์กับตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย จำเลย และพยานในคดี ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง ความช่วยเหลือ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ

(๖) เด็ก เยาวชน สตรี และคนพิการทุพพลภาพ ย่อมได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม

มาตรา ๔๔

มีการแก้ไข

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งมีหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ที่ประชุมแสดงความเห็น ควรเพิ่มเติมคำว่า “ภาวะ” เพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับภาวะการทำงาน

มติที่ประชุม

มีการแก้ไขดังนี้

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งมีหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างภาวะการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน

มาตรา ๕๕

มีการแก้ไข

มาตรา ๕๕ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

ที่ประชุมแสดงความเห็น เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๕๕ อีกทั้งคำว่า หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ถือว่าครอบคลุม คำว่า องค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลแล้ว ที่ประชุมเห็นสมควรแก้ไข มาตรา ๕๕ และมาตรา ๖๖ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๕๕

มติที่ประชุม

มีการแก้ไขดังนี้

มาตรา ๕๕ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา ๖๖ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครอง

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อ

คุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๖๘

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๘ บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธี ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไป เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่ประเทศตกอยู่ในภาวะวิกฤติ เหตุการณ์คับขัน หรือเกิดสถานการณ์จำเป็นอย่างยิ่งในทางการเมืองให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างนายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาหาทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ศาลควรทำหน้าที่ในการพิพากษาอรรถคดีอย่างเดียว ไม่ควรเข้ามามีบทบาทในการปกครองประเทศ จึงเห็นว่าควรตัดศาลออกไป ที่ประชุมจึงขอตั้งข้อสังเกตว่า ไม่ควรให้ศาลมีบทบาทในมาตรา ๖๘ รวมทั้ง มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๓๖ มาตรา ๒๔๕ และ มาตรา ๒๔๗ ด้วย ควรให้ศาลทำหน้าที่เกี่ยวกับอรรถคดีเท่านั้น

มาตรา ๘๓

มีการแก้ไข

มาตรา ๘๓ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

(๒) สนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ

(๓) ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม

(๔) รักษาวินัยการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

(๕) จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

(๖) กำกับให้การประกอบกิจการมีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค

(๗) ดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า บริการ และการประกอบอาชีพ

(๘) ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานมีคุณค่าอย่างเดียวกัน ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

(๙) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

(๑๐) ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ หรือการรวมกลุ่มของประชาชนในการดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจ

(๑๑) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องใช้เวลาระมัดระวังในการกระทำใดอันอาจทำให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐ

(๑๒) คุ้มครองและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพ

ที่ประชุมแสดงความเห็น มาตรา ๘๓ อนุมาตรา (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) และ (๑๒) มีทั้งคำว่า “ประชากร” “ประชาชน” ที่ประชุมจึงเห็นว่าควรใช้ถ้อยคำให้เหมือนกัน เพราะอยู่ในมาตราเดียวกันควรสอดคล้องกัน

มติที่ประชุม มีการแก้ไข อนุมาตรา (๘) ดังนี้

(๘) ส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานมีคุณค่าอย่างเดียวกัน ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ได้รับสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๗ พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น

มาตรา ๕๘ เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองนั้นหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น จะถอนการสมัครรับเลือกตั้งมิได้

มาตรา ๕๙ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร ถ้ามีการดำเนินการเพื่อรวบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้การรวบรวมพรรคการเมืองนั้นมีผลเมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ความในมาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ เกี่ยวเนื่องกัน เห็นควรบัญญัติไว้เป็นมาตราเดียวกัน

มาตรา ๑๑๓ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๓ ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้สมาชิกวุฒิสภาประชุมกันเพื่อให้มีการจับสลากให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาแต่ละประเภทพ้นจากตำแหน่ง และให้ถือว่าการพ้นจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์จากบุคคลที่ได้รับการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีเกียรติศักดิ์ แต่มาตรา ๑๑๓ ให้พ้นตำแหน่งโดยการจับสลาก ซึ่งเป็นไปตามดวงไม่น่าจะเหมาะสม

มาตรา ๑๒๐ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๐ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และผู้ทำหน้าที่แทน ต้องวางตนเป็นกลาง ในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานและรองประธานวุฒิสภา ไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสถานนั้น ๆ เลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสาม กรณีประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกแห่งสถานนั้น ๆ เลือกตั้งกันขึ้นเองเป็นประธานในคราวประชุมนั้น เห็นว่าน่าจะมีการระบุให้ชัดเจนว่าให้ทำหน้าที่เป็นประธานเฉพาะในการประชุมคราวนั้นเท่านั้น ไม่สามารถทำหน้าที่อื่น ๆ แทนประธานหรือรองประธานแห่งสถานนั้น ในเรื่องอื่น ๆ ได้

มาตรา ๑๕๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนออนุญาตขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๔ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจตามวรรคหนึ่งต่อไป

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่งแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นด้วยโดยอนุโลม

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ตามมาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ควรเพิ่มเติมถ้อยคำในวรรคสอง ที่ว่า “เข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง” เป็น “เข้าชื่อเสนออนุญาตตามวรรคหนึ่ง” เพื่อให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

มาตรา ๑๖๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๒ งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ตามมาตรา ๑๖๒ กรณีพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน น่าจะถูกต้องมากกว่า เพราะงบประมาณรายจ่ายต้องประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติ จึงควรแก้ไข คำว่า “กฎหมายว่าด้วย” เป็น “พระราชบัญญัติ”

มาตรา ๑๗๘**มีการแก้ไข**

มาตรา ๑๗๘ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่ในความคิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๔) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา ๑๕๔ หรือมาตรา ๑๕๕

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๐

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๕

(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๕๙ หรือมาตรา ๒๖๐

(๘) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๖๕ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๕ และมาตรา ๙๐ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของ ความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) (๕) หรือ (๗)

ที่ประชุมแสดงความเห็น มาตรา ๑๗๘ อนุมาตรา (๓) เพื่อให้รัฐมนตรีที่ทำหน้าที่ บริหารราชการแผ่นดินพึงระมัดระวังและต้องรับผิดชอบต่อคำพูด หรือการกระทำของตนเอง จึงเห็น ควรตัดคำว่า “ความผิดฐานหมิ่นประมาท” ออก

มติที่ประชุม มีการแก้ไข อนุมาตรา (๓) ดังนี้

(๓) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่ในความคิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๒๐๑**ไม่มีการแก้ไข**

มาตรา ๒๐๑ ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐๐ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) เคยเป็นรัฐมนตรี ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า รองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในส่วนราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ หรือเคยเป็นทนายความที่ประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสามสิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๖ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๑๓) หรือ (๑๔)

(๕) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๖) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง ในระยะสามปีก่อนดำรงตำแหน่ง

(๗) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า คุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๐ (๓) และ (๔) ในส่วนของอัยการ บัญญัติว่า เคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด นั้น เห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติควรเป็นเช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ กล่าวคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติในลักษณะกว้างและครอบคลุมกว่า โดยบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติว่าเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือน ระดับ ๕

มาตรา ๒๑๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑๖ คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาล ได้แก่ ศาลฎีกาหกคน ศาลอุทธรณ์สี่คน และศาลชั้นต้นสองคน ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ และได้รับเลือกจากวุฒิสภา

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และวิธีการเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ตามมาตรา ๒๑๖ เห็นควรบัญญัติให้เหมือนกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ ให้มีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละชั้นศาล ชั้นศาลละสี่คน และได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในทุกชั้นศาล จะเหมาะสมกว่า

มาตรา ๒๓๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๗ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(ค) การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม

(ง) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๒๓๖

(๓) จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่ตาม (๑) (ก) (ข) และ (ค) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียนจากผู้เสียหาย เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียนได้

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า ตามอนุมาตรา (๑) (ค) บัญญัติให้การบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม นั้น หากให้มีการตรวจสอบองค์กรในกระบวนการยุติธรรมในระหว่างที่คดียังไม่ถึงที่สุด ก็อาจก่อให้เกิดความล่าช้าหรือการขึ้นการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมได้

มาตรา ๒๓๘

มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีการผิดกรณีดังนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๓๗ (๑) (ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ที่ประชุมแสดงความเห็น อนุมาตรา(๑) ของมาตรา ๒๓๘ คำว่า “โดยไม่ชักช้า” เห็นว่าเป็นภาษาที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น เพื่อให้ถูกต้องตามหลักภาษาจึงแก้ไขเป็น “โดยเร็ว”

มติที่ประชุม มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามิกรณีดังนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้าเร็ว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๓๗ (๑) (ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้าเร็ว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๒๖๑

มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖๑ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ที่ประชุมแสดงความเห็น มาตรา ๒๖๑ วรรคสอง อนุมาตรา (๒) นั้น เนื่องจากผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ มีคณะกรรมการตุลาการหรือคณะกรรมการอัยการ มีอำนาจในการพิจารณาถอดถอนอยู่แล้ว จึงไม่สมควรให้วุฒิสภา มีอำนาจหน้าที่ถอดถอนซ้ำซ้อนอีก ซึ่งจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี

มติที่ประชุม มีการแก้ไข วรรคสอง ดังนี้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ต่อมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

มาตรา ๒๕๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้งบนี้

(๑) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ วรรคสอง มาใช้บังคับจนกว่าจะมีการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ กฎหมายที่จะตราขึ้นต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาซึ่งมีผลสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด

(๒) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๓๖ มาใช้บังคับกับการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖

(๓) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา ๑๖๔ วรรคเก้า มาตรา ๑๖๕ เฉพาะกรณีการกำหนดแหล่งที่มาของรายได้เพื่อชดเชยรายจ่ายที่ได้ใช้เงินคงคลังจ่ายไปก่อน และมาตรา ๑๖๖ มาใช้บังคับภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘๖ วรรคสาม มาใช้บังคับกับการจัดทำสนธิสัญญาที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้นำมาใช้บังคับกับการเริ่มดำเนินการสนธิสัญญาภายหลังจากวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๕ (๒) มาใช้บังคับกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๖) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๔๖ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตว่า อนุมาตรา (๕) ของมาตรา ๒๕๕ บัญญัติมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๔๖ วรรคห้ามาใช้บังคับ ภายในหนึ่งปี นับแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ อนุกรรมการเห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจาก พนักงานอัยการมีหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ให้กับรัฐ กล่าวคือ เป็นนักกฎหมายของรัฐ กรณีที่รัฐ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอื่นของรัฐจะดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ จำเป็นที่ต้องมีนักกฎหมายคอยดูแล ตรวจสอบข้อสัญญาต่าง ๆ เพื่อรักษาประโยชน์ให้รัฐ ซึ่งปัจจุบันนี้มีหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจจะมีพนักงานอัยการดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการต่าง ๆ หากรัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับห้ามพนักงานอัยการดำรงตำแหน่งดังกล่าว จะไม่เป็นผลดี เพราะจะไม่มีนักกฎหมายคอยดูแลผลประโยชน์ของรัฐ และหากรัฐธรรมนูญ มาตรานี้มีผลใช้บังคับ ระยะเวลาหนึ่งปีนั้นสั้นเกินไป เกรงว่าจะมีปัญหาในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ควรมีการแก้ไขระยะเวลาเป็นสองปี

ที่ประชุมมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการจัดทำรายงานของคณะอนุกรรมการตรวจร่างรัฐธรรมนูญ ในส่วนการพิจารณาตรวจร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จ เพื่อจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญและตรวจร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ในวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ (ไม่มี)

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานคณะอนุกรรมการกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและปิดประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๕๕ นาฬิกา

นายไกรสิทธิ์ คุ้มมัญญู

นิติกร ๔ สำนักกรรมการ ๓

ผู้จัดบันทึกการประชุม

ทมิตา/พิมพ์